

De VrijBaan Empowerment Methode

Voor versterking van
persoonlijk empowerment

De regie

Voor iemand met een beperking hangt de kans om een baan te verwerven en te behouden, nauw samen met de mate waarin hij in staat is zelf de regie te nemen in het traject naar werk.

Regie nemen betekent zelf kunnen beslissen, bewust zijn van je capaciteiten en weten dat je de keuzes maakt die het best bij je passen. Dit is samen te vatten onder de term “Empowerment”.

Empowerment

Empowerment, ‘innerlijk leiderschap’ of zelfsturing, is iets dynamisch en kan in de loop van de tijd veranderen, door persoonlijke ontwikkeling, (levens)ervaring of training. Maar ook de omgeving, de manier waarop je wordt benaderd of een ingrijpende gebeurtenis, kunnen een positief of negatief effect hebben.

De zes componenten van empowerment zijn:

<i>Competentie</i>	Vertrouwen in eigen vaardigheden om een bepaald doel te bereiken;
<i>Zelfbeschikking</i>	Vaardigheid om zelfstandig keuzes te maken en het gevoel controle te hebben over de eigen situatie;
<i>Impact</i>	Het gevoel dat gemaakte keuzes invloed hebben op het leven en dat je invloed hebt op je rol in de maatschappij;
<i>Betekenis</i>	Het werk ervaren als iets zinvols, dat aansluit bij de eigen opvattingen en waarden en gevoel dat keuzes in het reïntegratietraject betekenis hebben;
<i>Positieve identiteit</i>	Een positief zelfbeeld, waarbij de (arbeids)handicap op een realistische manier is geaccepteerd en er ruimte is voor andere zaken;
<i>Groepsoriëntatie</i>	Het besef dat er altijd wel sprake is van onderlinge afhankelijkheid waarbij samenwerking met anderen nodig is.

Het VrijBaanproject

In een reïntegratietraject heeft degene die terug wil keren in het arbeidsproces een zekere mate van ‘empowerment’ nodig om zelf de regie te kunnen voeren in het proces. De kans van slagen is groter en het is meer motiverend om zelf te beslissen, dan dit alsmaar aan anderen over te laten. Het VrijBaanproject gaat over persoonlijk empowerment.

Welke attitudes, kennis en vaardigheden stellen iemand met een beperking in staat tot het voeren van regie over het eigen leven, in het bijzonder over het eigen (re)integratieproces? Uit de literatuur en uit een eigen onderzoek bij meer dan 400 arbeidsgehandicapten komen zes componenten van empowerment naar voren. Deze zes componenten vormen de basis voor de VrijBaan Empowerment Methode.

De VrijBaan Empowerment Methode is gericht op versterking van het persoonlijk functioneren, bijvoorbeeld op gebied van initiatief nemen, zelfmotivatie, zelfvertrouwen en eigenwaarde. Het bijzondere van de VrijBaan Empowerment Methode is dat zij uitgaat van inzicht in sterke en zwakke empowermentcomponenten bij de deelnemer en dat zij de rol meeneemt die een beperking speelt in iemands functioneren.

Bij de methode hoort een gespecialiseerde cursus voor professionals, zoals trainers, coaches of begeleiders. Deze cursus is gericht op kwalificatie tot het gebruik van het instrument en tot het geven van de empowermenttrainingen.

De VrijBaan Empowerment Methode

De VrijBaan Empowerment Methode is de aanpak om via meting van het persoonlijk empowermentniveau de behoefte aan persoonlijkheidsstraining te bepalen en vervolgens op individueel niveau aan de slag te gaan met gerichte trainingen die bedoeld zijn om de deelnemer beter *in staat te stellen* zelf actief te zijn bij het vinden en behouden van werk.

Empowerment meten: VrijBaan vragenlijst

Als iemand met een beperking een leervraag heeft op gebied van persoonlijk functioneren in de werk-, leerwerk- of reïntegratiesituatie kan een professional, trainer of coach, de VrijBaan-vragenlijst adviseren.

Via de vragenlijst ontdekt de deelnemer zijn *eigen* visie op sterke en zwakke componenten van zijn persoonlijke empowerment. Met de trainer samen kan hij vervolgens een persoonlijk trainingsprogramma samenstellen om de persoonlijke vaardigheden en attitudes te verwerven die nodig zijn om regie te kunnen nemen in het traject naar werk.

Empowerment versterken

Tijdens het VrijBaanproject heeft een multidisciplinair team van ervarings- en inhoudsdeskundigen zo'n 150 oefeningen en opdrachten in een trainingshandboek bijeen gebracht. Alle modules zijn geselecteerd en ingedeeld op grond van hun geschiktheid om één of meerdere empowermentcomponenten te versterken. Het handboek is beschikbaar in gedrukte versie en op CD-rom.

Om een op de persoon toegesneden trainingsprogramma samen te stellen is de expertise van een professionele trainer nodig. Deze houdt bij de keuze van de modules rekening met de leervraag, de fysieke en cognitieve mogelijkheden van de deelnemer en met de logische samenhang en afwisseling tussen de geselecteerde oefeningen. De trainer dient bij de training een reëel beeld te hebben van zijn eigen vaardigheden en mogelijkheden. Een 'Reader voor trainers', die ingaat op de kwaliteitscriteria van een trainer, is daarbij onmisbaar.

Kwaliteit van de trainer

De VrijBaan 'Reader voor trainers' is een handreiking aan trainers die inzicht geeft in de benodigde competenties en deskundigheden. Deze empowerende competenties sluiten aan bij de zes componenten en richten zich op de kwaliteit van de trainer. De reader beschrijft bijvoorbeeld een collegiale interviewervorm. Dit is een gestructureerde aanpak van teamoverleg en collegiale advisering, bedoeld om een continue ontwikkeling van professionele expertise en een empowerende houding te bereiken.

Vanuit het cliëntperspectief bevat de reader ervaringen van mensen met een chronische ziekte of handicap en de veranderingsprocessen waarin zij zich bevinden tijdens revalidatie en/of reïntegratie.

Een transnationale bijdrage komt van de Belgische Werkgroep Methodiek en Loopbaansturing. Het is een beschrijving van een empowerende begeleidingsstijl en een observatie-instrument voor trainers.

VrijBaan kwalificatie

REA College Nederland verzorgt trainingen voor professionals die willen werken met de VrijBaan Empowerment Methode. Die training geeft uitgebreide informatie over achtergrond, gebruik en interpretatie van de VrijBaan-vragenlijst. Daarnaast komen het gebruik van het trainingshandboek, de benodigde, empowermentversterkende competenties en de manier van benaderen van deelnemers aan de orde.

Empowerende competenties beschrijven de kwaliteiten die nodig zijn positief bij te dragen aan versterking van de zes componenten van empowerment.

Algemeen: de trainer is zich bewust van zijn voorbeeldfunctie.

Competenties: de trainer handelt ontwikkelingsgericht, dat wil zeggen gericht op persoonlijke groei en mogelijkheden van de cliënt.

Zelfbeschikking: de trainer stimuleert de cliënt zelfstandig keuzes te maken.

Impact: de trainer bevordert inzicht in consequenties van keuzes.

Betekenis: de trainer laat de trainingsopbouw aansluiten bij leerdoelen van de cliënt.

Positieve identiteit: de trainer houdt rekening met rouwverwerking en het proces van acceptatie van de handicap.

Groepsoriëntatie: de trainer integreert het omgaan met verbondenheid en afhankelijkheid binnen de groep en stimuleert de overgang naar de eigen leefwereld.

VrijBaan is een initiatief van de vier arbeidsintegratiecentra van REA College Nederland, de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad, de Werkgroep Integratie Gehandicapten en het iRv, Kenniscentrum voor Revalidatie en Handicap. Tevens is de ANGO, Algemene Nederlandse Gehandicapten Organisatie, tijdens de uitvoering bij het project betrokken.

Het VrijBaanproject werd gefinancierd:

De Europese Unie in het kader van het ESF/EQUAL initiatief

De Start Foundation

REA College Nederland

Heliomare Arbeidsintegratie (Wijk aan zee)

Hoensbroeck Centrum voor Arbeidsperspectief (Hoensbroek)

Sonneheerdt Opleiding & Arbeid (Ermelo)

Werkenrode Arbeidsintegratie (Groesbeek)

Voor meer informatie en contact:

REA College Nederland

VrijBaan secretariaat

p/a Zandbergsweg 111

6430 AB Hoensbroek

Postbus 88

6432 CC Hoensbroek

T. +31(0)45 528 3002

e-mail: tzaeyen@werkenrode.nl

www.vrijbaan.nl